

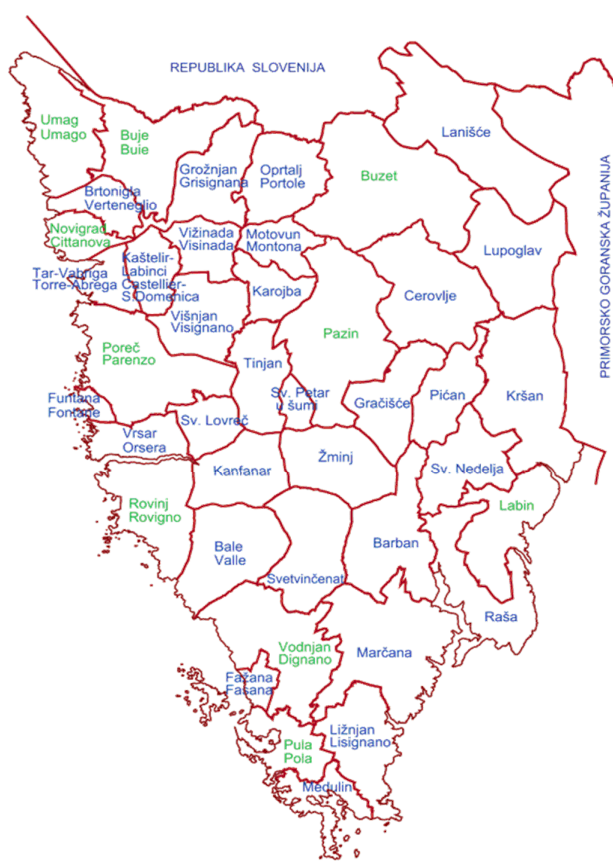
2. GEOGRAFSKI PREGLED

Istarski poluotok obuhvaća površinu od 3.476 km². To područje dijele tri države: Hrvatska, Slovenija i Italija. Vrlo malen dio Istre, tek sjeverna strana Miljskoga poluotoka, pripada Republici Italiji. Slovensko primorje s Koparskim zaljevom i dijelom Piranskoga zaljeva do ušća rijeke Dragonje dio je Republike Slovenije. Najveći dio, ili 3.130 km² (90% površine), pripada Republici Hrvatskoj. Većina hrvatskog dijela površine od 2.822 km² ili 4,98 posto od ukupne površine Republike Hrvatske pripada Istarskoj županiji (Slika 2.1.). Ostali dio od 310 km² administrativno-teritorijalno pripada Primorsko-goranskom županiji (<http://www.istra-istria.hr>), <http://www.istrapedia.hr/hrv/istra-a-z/>, <http://www.istra.hr/hr/sve-istri/o-istri>)

UPRAVA - Upravno sjedište županije je Pazin. Sastoji se od 10 gradova i 31 općine. **Gradovi:** Buje-Buie, Buzet, Labin, Novigrad-Cittanova, Pazin, Poreč-Parenzo, Pula-Pola, Rovinj-Rovigno, Umag-Umago i Vodnjan-Dignano. **Općine:** Bale-Valle, Barban, Brtonigla-Verteneglio, Cerovlje, Fažana-Fasana, Funtana, Gračišće, Grožnjan-Grisignana, Kanfanar, Karojba, Kaštelir-Labinci - Castellier-Santa Domenica, Kršan, Lanišće, Ližnjan-Lisignano, Lupoglav, Marčana, Medulin, Motovun-Montona, Oprtalj-Portole, Pićan, Raša, Sveti Lovreč, Sveta Nedelja, Sveti Petar u Šumi, Svetvinčenat, Tar-Vabriga, Tinjan, Višnjan-Visignano, Vižinada-Visinada, Vrsar-Orsera i Žminj (Slika 2.2.).

Slika 2.1. Zemljopisni položaj

Slika 2.2. Smještaj gradova i općina Istarske županije

U županiji djeluje i Ured državne uprave koji obavlja poslove državne uprave na području županije utvrđene zakonom kojim se uređuju područja županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj:

- gospodarstvo (industrija, brodogradnja, energetika, **rudarstvo**, trgovina, obrtništvo, vodno gospodarstvo, ribarstvo, pomorstvo, promet i veze, turizam, poljoprivreda i šumarstvo, lovstvo te inspekcija)
- društvene djelatnosti
- imovinsko pravne poslove
- opću upravu
- nadzor nad zakonitošću općih akata predstavničkih tijela samouprave
- statistiku

U uredu državne uprave obavljaju se i opći, kadrovski, informatički, planski, administrativni i drugi poslovi za potrebe ureda državne uprave. (<http://www.udu-istra.hr/>)

Stanovništvo

U Istarskoj županiji prema privremenim rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine živi 208.440 žitelja (Tablica 2.1.) ili 4,86% nacionalnog stanovništva. Gustoća naseljenosti je 74 stanovnika/km²; prosječna starost stanovništva je 40 godina. Pula je najveća urbana cjelina s 59.000 stanovnika. Oko 69,3% stanovništva živi u gradovima. U okviru gradova i općina brojna su i mnoga naselja kojih u cijeloj Istri ih ima 662.

Tablica 2.1. Broj stanovnika u Istarskoj županiji po gradovima i općinama

GRAD/Općina	Broj naselja	Površina (%)	Broj st. Popis 2001	Broj st. Popis 2011
1. BUJE- BUIE	25	3,66	5.340	5.127
2. BUZET	70	5,98	6.059	6.105
3. LABIN	17	2,58	12.426	11.703
4. NOVIGRAD - CITTANOVA	5	0,95	4.002	4.328
5. PAZIN	18	4,79	9.227	8.630
6. POREČ - PARENZO	58	4,38	15.870	16.696
7. PULA - POLA	2	1,82	58.594	57.765
8. ROVINJ - ROVIGNO	2	2,76	14.234	14.367
9. UMAG - UMAGO	23	2,96	12.901	13.594
10. VODNJAN - DIGNANO	4	3,74	5.651	6.144
Ukupno gradovi	224	33,62	144.304	144.459
1. Bale - Valle	3	2,95	1.047	1.129
2. Barban	31	3,23	2.802	2.715
3. Brtonigla - Verteneglio	5	1,14	1.579	1.607
4. Cerovlje	15	3,79	1.745	1.671
5. Fažana - Fasana	2	0,48	3.050	3.569
6. Funtana - Fontane	1	0,30	831	924
7. Gračišće	7	2,18	1.433	1.408
8. Grožnjan - Grisignana	10	2,45	785	733
9. Kanfanar	21	2,12	1.457	1.538
10. Karojba	4	1,23	1.489	1.442
11. Kaštelir-Labinci - Castelliere-S.Domenica	15	1,25	1.334	1.459
12. Kršan	23	4,18	3.264	2.958
13. Lanišće	14	5,15	398	327
14. Ližnjan - Lisignano	5	2,23	2.945	3.916
15. Lupoglav	9	3,27	929	935
16. Marčana	22	4,68	3.903	4.260
17. Medulin	4	1,04	6.004	6.552
18. Motovun - Montona	4	1,19	983	1.001
19. Oprtalj - Portole	16	2,15	981	862
20. Pićan	10	1,77	1.997	1.820
21. Raša	23	2,80	3.535	3.197
22. Sveta Nedjelja (sjedište Nedeščina)	21	2,44	2.909	2.980
23. Sveti Lovreč	24	1,88	1.408	1.017
24. Sv. Petar u Šumi	1	0,51	1.011	1.067
25. Svetvinčenat	19	2,85	2.218	2.183
26. Tar-Vabriga - Torre-Abrega	6	0,95	1.590	1.996
27. Tinjan	8	1,57	1.770	1.672
28. Višnjan - Visignano	46	2,24	2.187	2.266
29. Vižinada - Visinada	27	1,24	1.137	1.155
30. Vrsar - Orsera	9	0,57	1.872	2.152
31. Žminj	33	2,55	3.447	3.470
Ukupno općine	438	66,38	62.040	63.981
Sveukupno	662	100,00	206.344	208.440
Republika Hrvatska			4.437.460	4.290.612

Izvozi podataka za tablicu 2.1.: Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10); Prostorni plan Istarske županije-Službene novine Istarske županije br. 16/11, Državni zavod za statistiku: [Popis-2001](#), [Popis-2011](#); PPUO općine [Tar-Vabriga](#) i općine [Funtana](#).

Prirodne značajke

MORFOLOGIJA. Reljefnu strukturu Istre karakteriziraju: prostrani valoviti ravnjak, kompozitne doline i obale različitog pružanja; zatim brdski prostor u obliku više strukturnih stepenica Ćićarije s unutrašnjim padinama Učke, kao i manji oblici, pretežno u priobalnom pojasu (Riđanović, 1975).

Istarski ravnjak zaprema najveći dio karbonatnog sastava stijena otprilike između Buja, Pazina i Medulina. Taj se prostor u širem smislu podudara sa zapadnoistarskom anti-klinalom, gdje su najbolje razvijene zaravni, koje su najizrazitije na čistim vapnencima. Vapnenačke stijene neovisno o starosti već su s obzirom na čistoću osnovne mase vrlo otporne prema procesima mehaničkog trošenja. Međutim, korozijski se jako otapaju stvarajući pri tome duboke oblike s naglašenom vertikalnom komponentom tipa jama ili ponora. Njihovim površjem mogu se vidjeti veće ili manje nakupine zemlje crvenice na temelju kojih se valoviti ravnjak fizionomski i izdvaja kao »[crvena Istra](#)« (slika 2.3. - Istarska enciklopedija).

Kraj u flišu gdje prevladavaju naslage gline poznat je, zbog njihove boje, pod imenom »[siva Istra](#)«. dok je prije, ali prema izgledu bujne vegetacije, bio izdvajan još i kao »[zelena Istra](#)«. Ovdje važni element reljefa čine kompozitne doline Mirne i Raše. Obje rijeke izvire u flišu, ali im je smjer otjecanja potpuno različit. Uzdužni profil Mirne je postojaniji, jer glavna rijeka teče približno od sjeveroistoka prema jugozapadu, dok je tok Raše više meridijanski orijentiran, tj. od sjevera prema jugu. Mirna i Raša imaju razgranatu mrežu pritoka u flišnim naslagama, dok su kroz karbonatne stijene, razmjerno količini vode a uz pomoć transportiranog materijala, usjekle duboke, strme i uske kanjonske doline. I ostale tekućice Istre, primjerice Boljunčica i Pazinčica, uvjetovane su sastavom tla, ali zbog malih količina vode tok im je kratak, pa nisu mogle izmodelirati složen izgled doline. Boljunčica, jedan od izvorišnih krakova Raše, tako nestaje već u rastresitom pokrovu Čepić-polja, a Pazinčica završava u istoimenom ponoru blizu Pazina.

Granični prostor prema Kvarneru najviši je dio Istre. Visinom se ističu Učka (1396 m), odnosno Planik (1273 m), najviši vrh Ćićarije. Stepenaste, ali dobro zaravnjene površine na vapnencima Ćićarije i prilično strme padine Učke prema izvorištu Raše reljefno se oštro izdvajaju i velik su kontrast gusto razvijenoj hidrografskoj mreži na flišu. Zbog pretežno svijetlih boja prostor vapnenačkih goleti, koje su nastale uglavnom krčenjem šumskog pokrova, naziva se »[bijela Istra](#)«. Najmarkantnije obilježje tog dijela Istre je različitost pravaca pružanja slojeva, što je uvjetovano vrlo jakim tektonskim gibanjima terena. Ta je činjenica višestruko značajna jer utječe ne samo na reljefno modeliranje, već je presudna i za društveno-gospodarsku valorizaciju suvremene Istre.

Slika 2.3. Reljefne cjeline Istre na temelju geološkog sastava i različitih vrsta tala

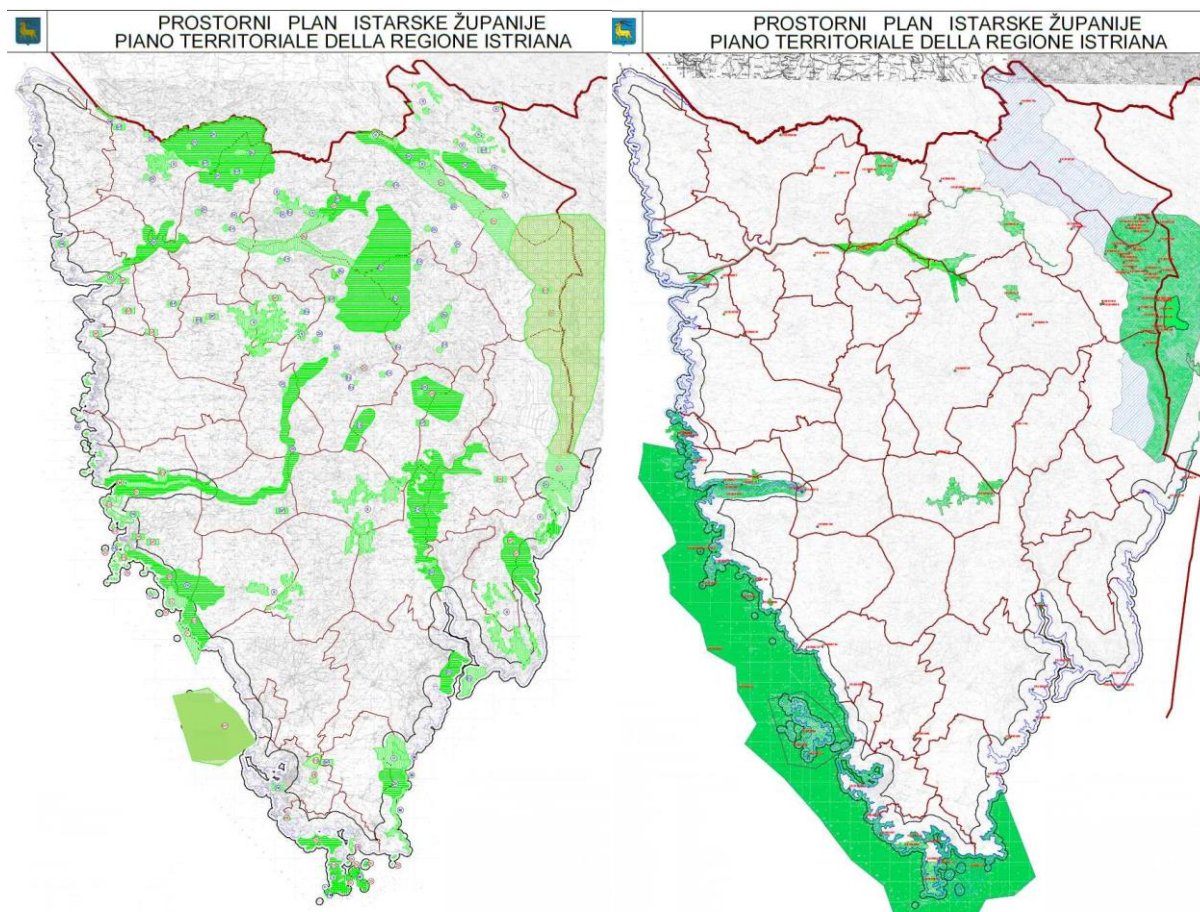
Obale su također važan pokazatelj stupnja reljefne raščlanjenosti Istre. Dužina kopnenog dijela Istre iznosi 445 km, a otočnog 95 km; zajedno s otocima i otočićima iznosi 540 km. Zapadna je obala Istre razvedenija, i duga, zajedno s otocima 328 kilometara. Istočna je obala, zajedno s otočićima, duga 212 kilometara. Da bi se mogle vršiti biro kakve usporedbe, potrebno je apsolutnu razvedenost podijeliti sa zračnom udaljenošću između rubnih točaka. Tako se dobiva relativna razvedenost, koja za cijelu Istru iznosi 3,9. Stvarna dužina obala Istre gotovo je četiri puta veća od najkraćih udaljenosti između njezinih graničnih točaka. Jadranska regija Hrvatske spada među najrazvedenije obale svijeta, jer joj koeficijent iznosi 9,7. Za pojedine dijelove Istre izračunati su slijedeći koeficijenti razvedenosti: kopneni dio zapadne obale 2,7; zapadna obala s otocima 3,7; istočna obala bez otočnog dijela 4,0 te istočna obala s otocima 4,2. Istra je, dakle, u sklopu Jadranskog primorja Hrvatske, osrednje razveden prostor.

Brojni dõci, zapravo ponikve, spadaju u skupinu manjih oblika. Karakteristični su za krajeve uglavnom karbonatnog sastava, bilo na valovitom jugozapadnom ravnjaku ili po višim vapnenačkim zaravnima Ćiĉarije. U tu kategoriju potrebno je uključiti i potopljeni krški reljef uz južnu i zapadnu obalu Istre. Na taj su naĉin nastali specifiĉni oblici između Medulina i Premanture, prostrana i prirodna luka Pule, atraktivni otoci, primjerice Brijuni, te brojne manje otoĉne skupine uz zapadnu obalu.

KLIMA. U obalnom pojasu klima je umjereno sredozemna, a u srednjoj i sjevernoj Istri prelazi u umjerenu kontinentalnu. Sredozemna klima duž obale postupno se mijenja prema unutrašnjosti i prelazi u kontinentalnu, zbog hladna zraka koji struji s planina i zbog blizine Alpa. Najniži obalni dio, do nadmorske visine oko 150 metara ima prosjeĉnu sijeĉanjsku temperaturu iznad 4°C, a srpanjsku od 22 do 24°C. Termiĉki utjecaj mora seže dublje u unutrašnjost Istre po dolinama rijeka, a vrlo je ograniĉen na strmim obalama Liburnijskog primorja. S porastom nadmorske visine u unutrašnjosti Istre prosjeĉne sijeĉanjske temperature snižavaju se na 2 do 4°C, u najvišim predjelima na sjeveroistoku poluotoka i ispod 2°C. Srpanjske su temperatura u unutrašnjosti 20 do 22°C, u brdovitoj Ćiĉariji 18 do 20°C, a na najvišim vrhovima i ispod 18°C. Prema klimatološkim podjelama podneblja, cjelina Istre ima umjereno toplu klimu, iako se najviši predjeli na sjeveroistoku Istre približavaju klimatskim karakteristikama gorskih, odnosno borealnih podneblja. Obalni pojas Istre ĉesto se ubraja u umjereno sredozemna, odnosno submediteranska podneblja (<http://www.istramet.com/klima-u-istri/>).

TLO, FLORA I FAUNA. Pedosfera se sastoji pretežno od tankog pokrivaĉa rahlog [tla](#), manje ili više prošarana skeletom. Spora i dugotrajna pedogeneza uvjetovala je heterogenost tipova tala (polovinu površine ĉine crvenica i smeđe tlo na vapnencu i dolomitu). Bogatstvo i raznolikost biljnoga pokrova odraz su zemljopisnog smještaja i poloŹaja, reljefa, tla i klime. Zastupljen je biljni svijet ([vegetacija](#)) dinarskog, alpskog i sredozemnog podruĉja, s vazdazelenim šumama hrasta crnike i makije, te listopadnim šumama hrasta medunca, graba i bukve. Kopnena [fauna](#) pripada mediteranskoj podoblasti, prijelaznom podruĉju između paleoarktiĉke (europske, mediteranske) oblasti i paleotropske podoblasti (etiopske, afriĉke). Mnogobrojne su životinjske vrste sisavaca, ptica, gmazova, vodozemaca i kukaca, od kojih su neke zbog rijetkosti i ugroženosti zaštićene. Fauna kopnenih voda siromašnija je i ugroženija zbog malog broja vodotoka i ljudskih zahvata u okolišu. Morska flora i fauna uz istarsku obalu imaju zajedniĉka jadranska obiljeŹja (pelagiĉke ribe, glavonošci, kornjaĉe i sisavci).

ZAŠTITA PRIRODE. U Istarskoj se Źupaniji nalaze 33 [zaštićena podruĉja](#) na površini od 220,80 km², što ĉini 7,82% podruĉja Źupanije. Najveći su Nacionalni park Brijuni i Park prirode Uĉka. Strogih rezervata u Istri nema, a u kategoriji posebnih rezervata zaštićeni su Motovunska šuma i Kontija (rezervati šumske vegetacije), Limski zaljev (rezervat u moru), moĉvara Palud (ornitološki rezervat) te Datule-Barbariga (paleontološki rezervat).

Slika 2.4. Lijevo: zaštićena područja zakonskim i planskim odredbama (sve nijanse zelene boje); Desno: Područja ekološke mreže (zeleno - međunarodno važna područja za ptice i plava šrafura - važna područja za divlje svojte, osim ptica i staništa)

U kategoriji park-šume zaštićeni su Zlatni rt, Šijana kraj Pule, Škaraba, Busoler, poluotok Kašteja i brdo Soline kraj Vinkurana. Okolina Istarskih toplica kraj Buzeta, Limski zaljev, Pazinski ponor, rovinjski otoci i priobalno područje, područje Gračišće-Pićan, područje između Labina i Rapca te uvale Prklog, Gornji Kamenjak, Donji Kamenjak, medulinski arhipelag te područje Učke izvan parka prirode pripadaju kategoriji zaštićenoga krajolika. Kao spomenici prirode zaštićene su četiri pinije u Karojbi, stablo čempresa u Kašćergi, dva stabla glicinije u Labinu, skupina stabala oko crkvice sv. Ane kraj Červara (botanički spomenici prirode), Pincinova jama (zoološki spomenik prirode), Markova jama, jama Baredine, Vela draga pod Učkom (geomorfološki spomenici prirode) te kamenolom Fantazija (geološki spomenik prirode). Drvored čempresa na groblju u Rovinju i park u Nedeščini zaštićeni su u kategoriji spomenika parkovne arhitekture. Svim zaštićenim područjima (osim Nacionalnim parkom Brijuni i Parkom prirode Učka) upravlja [Natura Histrica](#). Najveća nevladina udruga koja aktivno djeluje na području Istre je [Zelena Istra](#). Zaštita prirode provodi se **zakonskim odredbama** (registrirana područja i zaštićeni obalni pojas), **prostorno-planskim odredbama (planska zaštita)** i odrednicama **nacionalne ekološke mreže (Natura 2000)**. Zaštićena područja prirode prikazana su na slici 2.4.

Promet

Promet se uglavnom odvija gustom cestovnom mrežom (ceste). Donedavno glavna cesta Trst–Kopar–Buje–Pula–Labin–Rijeka (dio Jadranske magistrale) nadomješta se suvremenom brzom cestom ([Istarski epsilon](#)) Buje–Kanfanar–Pula i Kanfanar–Pazin–Tunel »Učka«, kojom se odvija glavina putničkog i teretnog cestovnog prometa. U slov. Istri autocesta Ljubljana–Kopar produžit će se do hrv. granice. Željezničku mrežu ([željeznice](#))

čine pruga Pula–Divača, s odvojkom Lupoglav–Štalije, i pruga Divača–Hrpelje –Kozina–Kopar. Pruge Istarske županije nemaju izravnu vezu s Rijekom i ostalom hrv. mrežom pa je teretni putnički promet skroman. Putnički promet odvija se u Puli i Rovinju, u manjoj mjeri u Poreču i Umagu, te u svim turističkim lukama, a [pomorski promet](#) odvija se u glavnim teretnim lukama Puli, Bršici i Kopru. Osnova [zračnog prometa](#) jesu zračne luke u Puli, Portorožu i Vrsaru te sportske luke u Medulinu, Umagu i dr.

Gospodarstvo

Istarsko [gospodarstvo](#) se temelji na [turizmu i ugostiteljstvu](#), [industriji](#) (posebno [brodogradnji](#), prerađivačkoj industriji, proizvodnji građevnog materijala - vapno, cement, cigla, kamen, duhanskih proizvoda i dr.), trgovini i poljoprivredi. Istarska je županija poslije Zagreba gospodarski najaktivniji dio Hrvatske (Tablica 2.2. i 2.3.).

Tablica 2.2. Bruto domaći proizvod po stanovniku u RH i IŽ u razdoblju 2001. – 2009. godine

Godina	Republika Hrvatska			Istarska županija		
	€	USD	Index	€	USD	Index
2001.	5.752	5.153	100	7.728	6.923	134,3
2002.	6.331	5.957	100	8.597	8.089	135,8
2003.	6.759	7.626	100	9.275	10.465	137,2
2004.	7.379	9.171	100	10.192	12.667	138,1
2005.	8.042	10.003	100	10.628	13.218	132,1
2006.	8.807	11.045	100	11.377	14.268	129,2
2007.	9.656	13.201	100	12.463	17.039	129,1
2008.	10.682	15.637	100	13.195	19.315	123,5
2009.	10.111	14.054	100	12.810	17.806	126,7

Izvor: [DZS](#) - Priopćenja

Tablica 2.3. Bruto dodana vrijednost i njen udio za Republiku Hrvatsku i Istarsku županiju

DJELATNOSTI NKD-a 2007.		BDV HR (mil. kuna)	BDV U HR (%)	BDV IŽ (mil. kuna)	BDV U IŽ (%)	UDIO BDV IŽ U HR (%)	
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	14.409	5,1	409	2,4	2,8	
B, C, D, E	Rudarstvo i vađenje, Prerađivačka industrija, Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	U*	55.191	19,5	4.069	23,4	7,4
		PI*	43.877	15,5	3129	18	7,1
F	Građevinarstvo	22.449	7,9	1.804	10,4	8	
G, H, I	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, Prijevoz i skladištenje; Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	56.585	20,0	4.738	27,3	8,4	
J	Informacije i komunikacije	14.316	5,1	537	3,1	3,8	
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	19.231	6,8	726	4,2	3,8	
L	Poslovanje nekretninama	29.524	10,4	1.825	10,5	6,2	
M, N	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	20.458	7,2	996	5,7	4,9	
O, P, Q	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje, Obrazovanje, Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	43.057	15,2	1.836	10,6	4,3	
R, S, T	Umjetnost, zabava i rekreacija, Ostale uslužne djelatnosti, Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca, djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	7.372	2,6	438	2,5	5,9	
Ukupno dodana vrijednost djelatnosti		282.592	100,0	17.380	100	6,2	

Izvor: DSZ - [Priopćenje](#) *Napomena: U*=Ukupno, Pi*= Prerađivačka industrija

[Stopa nezaposlenosti](#) u Istri, u posljednjih desetak godina, iznosila je prosječno 7 %; dok je u 2011. godini iznosila 8,5 %. U robnoj razmjeni Istarske županije najveći udio ima prerađivačka industrija - gotovo 90 %; od čega polovicu čini brodogradnja. Pozitivan trend poslovanja gospodarstva Istarske županije evidentiran je i prema konsolidiranom financijskom rezultatu, koji kontinuirano pokazuje znatno brži rast prihoda od rashoda.